

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗೌತಮನ ನದಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ಯುದ್ಧ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿ: ಒಂದು ವಿಮರ್ಶೆ

ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎನ್.ಕಾಳಸ್ವಾಮಿ.¹

ಕಪಿಲವಸ್ತು ಎಂಬ ನಗರ ಶಾಕ್ಯರ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಮಹಾನ್ ವಿಚಾರವಾದಿಯಾಗಿದ್ದಂತಹ ಕಪಿಲ ಎಂಬುವನಿಂದಾಗಿ ಬಹುಶಃ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಪಿಲವಸ್ತು ನಗರದಲ್ಲ ಜಯಸೇನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಶಾಕ್ಯ ಕುಲದ ನಾಯಕನಿದ್ದನು. ಆದಿತ್ಯ ಎಂಬುದು ಈ ಕುಟುಂಬದ ಗೋತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಈತನಿಗೆ ಸಿನಹು ಎಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಕಚ್ಚಣ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿತ್ತು. ಸಿನಹು ಮತ್ತು ಕಚ್ಚಣ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗೆ ಶುದ್ಧೋಧನ, ದೋತೋಧನ, ಸಕ್ಲೋಧನ, ಸುಕ್ಲೋಧನ, ಅಮಿತೋಧನ ಎಂಬ ಐದು ಜನ ಪುತ್ರರು ಹಾಗೂ ಅಮಿತಾ ಮತ್ತು ಪಮಿತಾ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರಿಯರೂ ಕೂಡ ಇದ್ದರು. ಮಹಾಮಾಯೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪತಿ ಗೌತಮಿ ಎಂಬುವರು ಅಂಜನ ಮತ್ತು ಸುಲಕ್ಷಣಾ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಅಂಜನನು ಕೊಲೆಯ ವಂಶದವನಾಗಿದ್ದು, ಇವರು ದೇವದಾಹ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಸಿನಹು ಅವರು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರ ಶುದ್ಧೋಧನನಿಗೆ ಮಹಾಮಾಯೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿದನು. ಶುದ್ಧೋಧನನು ಬಲುಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿದ್ದನು, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯದ ಒಡೆಯನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳಿಂದಾಗಿ ಶುದ್ಧೋಧನನಿಗೆ ಎರಡನೇ ವಿವಾಹವಾಗಲೂ ಕೂಡ ಅನುಮತಿ ದೊರಕಿತು.

ಹೀಗಾಗಿ ಶುದ್ಧೋಧನನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಮಹಾಮಾಯೆಯ ಸಹೋದರಿಯಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಗೌತಮಿಯನ್ನು ಕೂಡ ವಿವಾಹವಾದನು. ಶುದ್ಧೋಧನನು ಅಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನ ಬಳಿ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಮಿಯಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆಯೇ ಇವನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸೇವಕ ವರ್ಗವೂ ಕೂಡ ಇತ್ತು. ಶುದ್ಧೋಧನನು ತನ್ನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾವಿರ ನೇಗಿಲಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದನು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೂ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದಂತಹ ಶುದ್ಧೋಧನನು ಸುಖ, ನೆಮ್ಮದಿ, ಸಕಲ ಭೋಗದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಶಾಕ್ಯರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನ ಕುಟುಂಬ

¹.ಸಂಶೋಧನಾ ಸಹಾಯಕರು, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.

ಪರಿವಾರವು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಷಾಡಮಾಸದ ನಡು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಶಾಕ್ಯರು ಏಳು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಹಬ್ಬದ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಮಹಾಮಾಯೆಯು ತನ್ನ ಪತಿ ಶುದ್ಧೋಧನನೊಂದಿಗೆ ಮಿಲನ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಪರಿಣಾಮ ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಅರಮನೆಯ ಅಂತಃಪುರದ ಸುಖದ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಗಲಗಿರುವಾಗ ಮಹಾಮಾಯೆಗೆ ಒಂದು ಕನಸು ಬಿತ್ತು. ಮಹಾಮಾಯೆಯ ಈ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ರಕ್ಷಕರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಸಹಿತ ಎತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಸಮತಟ್ಟಾದ ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಸಾಲವೃಕ್ಷವೊಂದರ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸುವೇಧನಾ ಎಂಬ ಬೋಧಿಸತ್ತನು ಆಕೆಯ ಎದುರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ಷನಾಗಿ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂತಿಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾಗಲೂ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವೆಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಮಹಾಮಾಯೆಯು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಳು. ತಕ್ಷಣ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಪತಿ ಶುದ್ಧೋಧನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಇದರ ಮೂಲದ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶುದ್ಧೋಧನನು ಎಂಟು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಅವರುಗಳೆಂದರೆ; ರಾಮ, ಧಗ, ಲಕ್ಷಣ, ವಂತಿ, ಯನ್ನ, ಸುಯಮ, ಸುಭೋದ ಮತ್ತು ಸುದತ್ತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಎಂಟು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಸಕಲ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಕಂಡ ಕನಸಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ವಿನಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶುದ್ಧೋಧನನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ರಾಜನೇ ನೀನು ಆತಂಕ ಪಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೊಬ್ಬ ಪುತ್ರ ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಗ್ರಹಸ್ಥನಾದರೆ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಆಳಬಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸಬಲ್ಲ. ಬುದ್ಧನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯನ್ನು ನುಡಿದರು. ಹೆರಿಗೆಯ ಸಮಯ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಹಾಮಾಯೆಯೂ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಪತಿ ಶುದ್ಧೋಧನನು ಸಕಲ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಗೌರವಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಪಲ್ಲಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಡದಿಯಾದ ಮಹಾಮಾಯೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಅರಮನೆಯ ಸಕಲ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಆಕೆಯ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಿರುವ ದೇವದಾಹ ನಗರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಲುಂಜಣಿ ವನದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ಮಹಾಮಾಯೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದಳು. ಪಲ್ಲಕಿಯಿಂದ

ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದ ಮಹಾಮಾಯೆಯು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸಾಲ ವೃಕ್ಷದ ಬಳಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೋ ಕೆಳಕ್ಕೋ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳ ಬಯಸಿದಳು. ಮರದ ಕೊಂಬೆಯೊಂದು ಕೈಗೆಟುಕುವಷ್ಟು ಸಮೀಪ ಬಂದಾಗ ತುದಿಗಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಹಾಮಾಯೆಯೂ ಮರದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಕೂಡಲೇ ಅದು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿತು. ಅವಳು ಸಹ ರೆಂಬೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದಳು. ಈ ತೂಗಾಟದಿಂದ ಮಹಾಮಾಯೆಗೆ ಹೆರಿಗೆಯ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಸಾಲ ವೃಕ್ಷದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಆಕೆಗೆ ಹೆರಿಗೆಯಾಗಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ಜನನವಾಯಿತು. ಇದು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 563 ವರ್ಷದ ವೈಶಾಖ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನದಂದು ನಡೆದಿರುವಂತಹ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗಾತಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧೋಧನ ಮತ್ತು ಮಹಾಮಾಯೆಯರು ವಿವಾಹದ ಅನಂತರ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವರಿಗೆ ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪುತ್ರನ ಜನನದಿಂದ ಶುದ್ಧೋಧನ ಮತ್ತು ಮಹಾಮಾಯೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ರಾಜ ಪರಿವಾರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಜೊತೆಗೆ ಶಾಕ್ಯ ಕುಲದ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು. ಮಗು ಜನಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲವಸ್ತುವನ್ನು ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶುದ್ಧೋಧನನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅವನನ್ನು ರಾಜನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವನ ಪುತ್ರನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಮಗು ಜನಿಸಿದ ಐದನೆಯ ದಿನದಂದು ನಾಮಕರಣ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮಗುವಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಯಿತು. ಶುದ್ಧೋಧನನ ಗೋತ್ರದ ಹೆಸರು ಗೌತಮ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗೌತಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಅಂತ್ಯಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಮಹಾಮಾಯೆಯು ತನ್ನ ಪತಿ ಶುದ್ಧೋಧನ ಮತ್ತು ಸಹೋದರಿ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಗೌತಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಳು. ಅನಂತರ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಸಿತ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ನುಡಿದಿರುವ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಜವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಈಡೇರುವುದನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ನೋಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೋವು ನನ್ನದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಗುವಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅಸುನೀಗಿದಳು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ತಾನು ಜನಿಸಿದ ಕೇವಲ ಏಳು ದಿನದೊಳಗೆ ಅಂದರೆ ಒಂದು ವಾರದ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮಹಾಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಶಾಕ್ಯವಂಶದ ಹಿರಿಯರು ಶುದ್ಧೋಧನನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯಾದ ಅಭಯ ಮಾತೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗೌತಮನಿಗೆ ಪೋಷಾಕು ಹಾಕಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಬಾಲಕ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಕ್ಕನು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಮೂಲತಃ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಎಂದಿಗೂ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಶೋಷಿಸುವುದನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಜಮೀನಿಗೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಘಾಸಿಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಶೋಷಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೇ? ಕಾರ್ಮಿಕರು ದುಡಿಯಬೇಕು ಯಜಮಾನರು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಶ್ರಮದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಎಂತಹ ನ್ಯಾಯ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಸ್ವತಃ ನೇಗಿಲ ಹಿಡಿದು ಉಳುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಎಂದೂ ಶಾರೀರಿಕ ಶ್ರಮವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೀನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನೆಂದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕರ್ಮವೆಂದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಉತ್ತರದಿಂದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಹೇಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ? ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ರಾಜನಾಗಿದ್ದವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯುದ್ಧ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಅಮ್ಮಾ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸುವುದಾದರೆ ಯಾವ ಹಿಂಸೆ ಇಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಾಕ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಘವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಸಂಘಕ್ಕೆ 20 ವರ್ಷದ ದಾಟಿದ ಶಾಕ್ಯ ಕುಲದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಯುವಕನೂ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಸದಸ್ಯನಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಕೂಡಾ ಈ ಶಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆ ಎಂದು ನುಡಿದ ಪುರೋಹಿತರು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ವಿವರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಶಾಕ್ಯರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ತನು ಮನ ಧನಗಳನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯಬೇಕು. ಸಂಘದ ಯಾವುದೇ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಗೈರು ಹಾಜರಾಗಬಾರದು. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಸಂಘದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಬಾರದು. ನೀನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀನು ತಪ್ಪು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ

ನಿರ್ದೋಷಿಯೆಂದು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದರು. ಇದೇ ಅಲ್ಲದೇ ಸಂಘದಿಂದ ಅನರ್ಹಗೊಳಿಸುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ನೀನು ಅತ್ಯಾಚಾರವೆಸಗಿದರೆ ಕೊಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದರೆ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆ, ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಶಾಕ್ಯ ಸಂಘದಲ್ಲ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದನು. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಂತನೂ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದನು. ಈತನ ನಡವಳಿಕೆಯೂ ಇತರ ಸಹಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆಯೇ ಎಲ್ಲರ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಎಂಟನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯೊಂದು ಶುದ್ಧೋದನನ ಕುಟುಂಬದ ಪಾಲಿಗೆ ದುರಂತವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಘಟನೆಯು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಂಕಷ್ಟಗಳೂ ಮತ್ತು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಶಾಕ್ಯರ ರಾಜ್ಯದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮಹಾಮಾಯೀ ತವರು ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದಂತಹ ಕೊಲೆಯರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಇತ್ತು. ಈ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ರೋಹಿಣಿ ನದಿಯು ಈ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು. ರೋಹಿಣಿ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಶಾಕ್ಯರು ಮತ್ತು ಕೊಲೆಯರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಯಾರು ಮೊದಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು? ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ವಾದ-ವಿವಾದಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಾಗ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ಇಷ್ಟತೈಂಟು ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬಿದಾಗ ನದಿ ನೀರಿನ ಸಂಬಂಧ ಶಾಕ್ಯರ ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಕೊಲೆಯರ ಸೇವಕರ ಮಧ್ಯೆ ದೊಡ್ಡ ಘರ್ಷಣೆಯಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಉಭಯ ಬಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಜನ ಗಾಯಗೊಂಡರು. ನದಿ ನೀರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧವೊಂದೇ ಅಂತಿಮ ಪರಿಹಾರವೆಂದು ಶಾಕ್ಯರು ಮತ್ತು ಕೊಲೆಯರು ಇಬ್ಬರೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಶಾಕ್ಯರ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಸಂಘದ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರ ಸಭೆ ಕರೆದು ಕೊಲೆಯರ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ಕೊಲೆಯರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಅವರು ಪದೇ ಪದೇ ದಾಳಿಮಾಡಿ ನಮ್ಮವರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಮಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ. ಅದೇನೆಂದರೆ; ಯುದ್ಧವೊಂದೇ ಕೊನೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ.

ಸಂಘವು ಕೊಲೆಯರ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಘೋಷಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಬಾರದು. ವಿರೋಧಿಸುವವರು ಇದ್ದರೆ ಈಗ ಮಾತನಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಸೇನಾಧಿಪತಿ

ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗೌತಮನು ತನ್ನ ಆಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಮಾತನಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ನಾನು ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯುದ್ಧವು ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವು ಈಡೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಅದು ಮತ್ತೊಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತದೆ. ಹತ್ಯೆಗೈದರವನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹುಟ್ಟಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಕ್ರಮಣಕಾರರನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವುದು ಖಚಿತ. ಸಂಘವು ಕೊಲೆಯರ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಅವಸರ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುವುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ. ಕೂಲಂಕಷವಾದ ತನಿಖೆಯಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಯಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮವರು ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರೆಂದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಾತು ನಿಜವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆರೋಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಹೌದು ನಮ್ಮ ಜನರು ಆಕ್ರಮಣಶೀಲರು. ಆದರೆ ರೋಹಿಣಿ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಮೊದಲು ಬಳಸಬೇಕಾದುದು ನಾವು ಎಂಬುದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗೌತಮನು ಇದರಿಂದ ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೋಧಿಸಿಗಳಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಸಲಹೆ ಏನೆಂದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡೋಣ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕೊಲೆಯರೂ ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲ. ಈ ನಾಲ್ವರು ಸೇರಿ ಐದನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ. ಅನಂತರ ಐದು ಜನ ಅವರು ಒಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಘ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿತು. ಆದರೆ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾ ಕೊಲೆಯರನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿಸದ ಹೊರತೂ ಅವರ ಕಿರುಕುಳ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಮತಕ್ಕೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ತಿರಸ್ಕೃತವಾಯಿತು.

ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಮತಕ್ಕೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಆಗ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಈ ಮೂಲ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಬಾರದು ಎಂದು ನಾನು ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಶಾಕ್ಯರು ಮತ್ತು ಕೊಲೆಯರು ಪರಸ್ಪರ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುಗಳು. ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನಾಶಪಡಿಸುವುದು, ಕೊಲೆಗೈಯುವುದು ಅವಿವೇಕದ ಕ್ರಮವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಈ ಮನವಿಯನ್ನು ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಮತ್ತೆ ವಿರೋಧಿಸಿದನು. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಂಧುಗಳು ಮತ್ತು ಪರಕೀಯರೆಂದು ಭೇದ ಮಾಡಬಾರದು. ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಹೋದರರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು

ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಎದುರಾಳಿಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವುದು ಹೆದರಿಸುವುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದು ವೈಶ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇವರೆಲ್ಲರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಶೂದ್ರರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗವು ತನ್ನದೇಯಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವಿಧಿಸಿರುವ ನಿಯಮ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ; ನಾನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವಂತೆ ಧರ್ಮವೂ ದ್ವೇಷವನ್ನು ದ್ವೇಷದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ವೈರತ್ವವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ವೈರತ್ವವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು ಎಂಬ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಕುಪಿತಗೊಂಡ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ತನ್ನ ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಮತಕ್ಕೆ ಹಾಕೋಣ ಎಂದನು. ಆಗ ಶಾಕ್ಯರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯ ನಿಲುವು ಬಹುಮತದಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಸೋಲುಂಟಾಯಿತು.

ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ತಾನು ರೂಪಿಸಿದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಕ್ಯ ಸಂಘದ ಸಭೆ ಕರೆದು ಎಲ್ಲಾ ಯುವಕರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದರಾಗಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವಳಿಯ ಪರವಾಗಿದ್ದವರು. ಜೊತೆಗೆ ಅದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದರು. ಸೇನಾಪತಿಯ ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮತದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಈ ಹೊಸ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕೆ? ಬೇಡವೆ ಎಂಬ ಸಂಧಿಗ್ಧತೆಯೂ ತಲೆದೋರಿತು. ಆದರೆ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ತನ್ನ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೇ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಸಂಘವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನೇಹಿತರೇ ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಬಹುದು. ಯುದ್ಧ ಕುರಿತ ನಿರ್ಣಯದ ಬಗೆಗೆ ಬಹುಮತ ನಿಮ್ಮ ಪರವಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನಾನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗೌತಮನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಯುದ್ಧ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಶಾಂತಿಗಾಗಿ, ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ, ಮಾನವೀಯತೆಗಾಗಿ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಚಳವಳಿಯಾಗಿಯೇ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಸಂಘದ ನಿಯಮಗಳನ್ನೇ ಮುರಿದು ಸಂಘದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ

ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಸೇರಿದಾಗ ಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೋ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗೆಗೂ ಕೂಡ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ತುಂಬಾ ಮಾಮೂಲವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೌದು ಸಂಘಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ತನು ಮನ ಧನಗಳ ಮೂಲಕ ಶಾಕ್ಯರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ, ಯುದ್ಧದಿಂದ ಶಾಕ್ಯರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯಾಗುವದೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶಾಕ್ಯರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯ ಮುಂದೆ ನನಗಾಗುವ ಅವಮಾನ ಎಂದರೆ ಏನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಈಗಿನ ಯುದ್ಧವು ಶಾಕ್ಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿ ಕೋಸಲ ರಾಜನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೇನಾಧಿಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ಕೋಸಲ ರಾಜನ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಸಂಘವು ನಿನಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಿದರೆ ಕೋಸಲದ ರಾಜ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರ ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಘವು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಎಂದನು. ಸಂಘವು ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಬಹುದು ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಿನ್ನನ್ನು ಗಡಿಪಾರು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಕೋಸಲರ ಮೇಲಿನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದರಿಂದ ಏನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಆಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಮನಗಂಡಿದ್ದನು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಮುಂದೆ ಮೂರು ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿದ್ದವು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ; ಶಾಕ್ಯರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ; ಮರಣದಂಡನೆ ಅಥವಾ ಗಡಿಪಾರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿ ಅವರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು. ಯುದ್ಧವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಸಾಧುವಲ್ಲ ಎಂದು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಎರಡನೇ ನಿರ್ಧಾರವೇ ಸರಿ ಎನಿಸಿತು. ಗಡಿಪಾರು ಅಥವಾ ಮರಣದಂಡನೆ ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ತನ್ನ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಡಿ. ಅವರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿ. ಅವರನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡು ಮಾಡಬೇಡಿ. ಅವರ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಏಕೈಕ ಸಾಧನವಾಗಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ನಿರಾಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಮಾಯಕರು. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರುವವನು ನಾನು. ಆ ತಪ್ಪಿಗೆ ನಾನು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು.

ನನ್ನನ್ನು ಗಲ್ಲಗೇರಿಸಿ ಇಲ್ಲವೇ ಗಡಿಪಾರು ಮಾಡಿ. ನಾನು ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೋಸಲ ದೇಶದ ರಾಜನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಮನವಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ವಚನ ನೀಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದರು.

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ನದಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಈ ಚಳವಳಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈ ರೀತಿಯ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಇದುವರೆಗೂ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ದೇಶಗಳ ಜನರು ನದಿ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿರುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲು. ಅಂದರೆ ಇಂತಹದೊಂದು ಚಳವಳಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಕಾಲದಲ್ಲ ನಡೆದಿದ್ದು ಸೂಕ್ತಕಾರ್ಯ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ತನ್ನದಲ್ಲದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಹೋದರ ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ. ಇದೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅದು ತನಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ವಾದಿಸತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅದನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಮಹಾಪಾಪ. ಅದು ನನಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಅದನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತನ್ನದೆಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಅಜೇಯನಾದ. ಆಗಲೇ ಅಹಿಂಸಾ ಚಳವಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅಹಿಂಸಾ ಚಳವಳಿಯ ರೂಪಾರಿಯೂ ಕೂಡ ಆದನು. ಆದರೆ, ನದಿ ನೀರಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರ ಶಾಂತಿಯುತ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಚಳವಳಿಯನ್ನೇ ರೂಪಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘ ತೊರೆದ. ಕುಟುಂಬ ತೊರೆದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೊರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ. ಆದರೆ, ಕೊನೆಗೆ ಗಡಿಪಾರು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾನೇ ವಿಧಿಸಿಕೊಂಡ. ಇಂತಹದೊಂದು ಅಪರೂಪದ ಚಳವಳಿ, ಆಂದೋಲನ, ಕ್ರಾಂತಿ ಬುಧ್ಧನ ಕಾಲದಲ್ಲ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥದ ಪಟ್ಟಿ

1. ಡಾ. ತಾಕ್ಲಜೆ ವಸಂತಕುಮಾರ: ಬೌದ್ಧಾಯನ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಮುಂಬಯಿ ವಿ.ವಿ, 2005
2. ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜ: ಬುಧ್ಧ ಚರಿತೆ, ಲೋಹಿಯಾ, ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, 2002
3. ಸಿ.ಹೆಚ್. ರಾಜಶೇಖರ: ಬುಧ್ಧ, ಸೌಮ್ಯಶ್ರೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2010
4. ಡಾ.ವೈ.ಬಿ. ನಂದನ: ಬುಧ್ಧ ಚರಿತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಸಾರ, ಮಹಾಬೋಧಿ ಸೋಸೈಟಿ ಬೆಂಗಳೂರು
5. ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ: ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧತತ್ವ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ
6. ಆಚಾರ್ಯ ಬುಧ್ಧ ರಘುತ: ಪಾಳ ಭಾಷಾ ವ್ಯಾಕರಣ, ಬುಧ್ಧ, ವಚನ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು
7. ಎಚ್. ವೆಂಕಟೇಶ: ಬೌದ್ಧಮತ ಮತ್ತು ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಏಜೆನ್ಸಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1993
8. ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ:ಬುಧ್ಧ ಚರಿತೆ ಮಹಾಮಧು, ಮಹಾಕಾವ್ಯ,ಪ್ರಕಾಶನ,ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು, 1989
9. ಮಂಗಳೂರು ವಿಜಯ: ಬುಧ್ಧನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ಏನು? ಸಂಬುಧ್ಧ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, 2003
10. ನಂದನ.ವೈ.ಬಿ: ಭಗವಾನ ಬುಧ್ಧ, ಹಂಪಿ-2001